

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

**методичні вказівки та індивідуальні завдання
до вивчення дисципліни «Правове забезпечення підприємництва»
для студентів спеціальності 6.101 – Екологія (ЕО 901); 6.132 –
Матеріалознавство (МВ 901)**

Дніпроп НМетАУ 2018

ЗМІСТ

1. Вступ	3
2. Загальні методичні вказівки	5
3. Розклад навчальних годин	6
4. Структура дисципліни	6
5. Методичні вказівки щодо порядку виконання контрольної роботи	8
6. Умови завдань контрольної роботи в розрізі варіантів	9
7. Рекомендовані нормативно-правові акти	30

Вступ

Реалії сьогодення свідчать, що значення правового забезпечення підприємництва як важливого регулятора суспільних відносин у різних сферах суспільного життя зростає. Концепція економічної реформи, концепція реформи господарського права, концепція реформи підприємницької діяльності в Україні наочно свідчить про значну увагу до підприємницької діяльності як з боку науковців, освітян, так і з боку публічної влади. Іншими словами, у суспільстві існує значний попит на вказану галузь права, навчальну дисципліну та частину правової науки. Саме тому підприємницьке право обґрунтовано вважається важливим фундаментальним інститутом українського права, навчальною дисципліною, котра є обов'язковою для вивчення всіх навчальних закладах, де готують фахівців з організаційно-господарською діяльністю.

Підприємницька діяльність базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності. Засади ринкової економіки передбачають повну господарську самостійність підприємств та фізичних осіб - підприємців, що вступають в різноманітні виробничі, господарські та інші зв'язки. Ці суспільні відносини (між суб'єктами господарювання, а також між ними і державними та іншими органами) потребують правового регулювання.

Загальні засади здійснення підприємницької діяльності закріплені у Конституції, Господарському та Цивільному кодексах України. Однак видів здійснення підприємницької діяльності досить багато, тому неможливо всі правові вимоги щодо підприємництва об'єднати в один кодифікований акт. У зв'язку з цим, для вивчення дисципліни «Правове забезпечення підприємництва» необхідно опанувати велику кількість нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Структуру вивчення дисципліни «Правове забезпечення підприємництва» наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Розподіл навчальних годин (заочна форма навчання)

	Усього (годин, денна / заочна)	Чверть Денна I/ Заочна II семестр
Усього годин за навчальним планом, у тому числі:	90/90	90/90
Аудиторні заняття, з них:	48/12	48/12
Лекції	32/8	32/8
Лабораторні роботи	0	0
Практичні заняття	16/4	16/4
Семінарські заняття	0	0
Самостійна робота, у тому числі при:	52/72	72/72
Заходи семестрового контролю	підсумкова оцінка, семестрова (екзамен)	підсумкова оцінка, семестрова (екзамен)

Робоча програма передбачає самостійну роботу, контрольовану викладачем, яка включає:

- підготовку до аудиторних занять;
- самостійне вивчення розділів дисципліни, які не викладаються на лекціях;
- підготовку до контрольних заходів (екзамен).

Структура дисципліни

Модуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, год	Вид підсумкового контролю
	Поняття та ознаки підприємницької діяльності. Державне регулювання підприємництва в Україні.	1	Контрольна робота
	Призупинення та припинення діяльності підприємців. Безготівкові розрахунки та кредитування	1	
	Легалізація суб'єктів підприємницької діяльності. Поняття та види суб'єктів підприємницької діяльності.	1	
	Комерційна реклама. Законодавство про захист від несумлінної конкуренції.	1	
	<u>Практичні заняття</u> Вирішення задач та розв'язання конкретних ситуацій стосовно визначення юридичних осіб та способів набуття і припинення права власності. Вирішення задач та розв'язання конкретних ситуацій стосовно підприємницького, господарського та цивільного права.	4	
	Самостійна робота - Підготовка до аудиторних занять - опрацювання розділів, що не викладаються на лекціях	12 24	
	Підготовка до контрольних заходів	24	
	Усього :	90	

Методичні вказівки

щодо порядку виконання контрольної роботи

Згідно з навчальним планом студенти 2 курсу заочного факультету освітньо-кваліфікаційного рівня – бакалавр виконують одну домашню контрольну роботу з дисципліни «Правове забезпечення підприємництва».

Перед її виконанням потрібно добре вивчити рекомендовану літературу та виконати самостійні завдання, які передбачені відповідно до програми з даної дисципліни. Контрольна робота складається із 10 варіантів, кожний із них включає шість практичних завдань. Студенти виконують роботу по одному з них. Номер варіанта вибирається відповідно до першої букви прізвища студента, а саме:

Варіант № 1- А, Й, У; Варіант №2 – Б, К, Ф; Варіант №3 – В, Л, Х;

Варіант № 4 – Г, М, У; Варіант № 5 – Д, Н, Ш; Варіант № 6 – Е, О, Щ;

Варіант № 7 – Є, П, Ю; Варіант № 8 - Ж, Р, Я; Варіант № 9 - З, С; Ч, Варіант №10 – І, Т, Ц.

Письмове питання варіанта необхідно повністю переписати в зошит або на аркуші А-4, а потім дати чітку і зрозумілу відповідь (без скорочення слів, словосполучень, визначень). Крім цього, слід використати і практичний матеріал місцевих органів з тієї чи іншої теми. При цьому не допускається переписування законодавчого чи інструктивного матеріалу. Відповідь повинна ґрунтуватись на опрацюванні різних бібліографічних джерел та з використанням практичних матеріалів.

В кінці роботи обов'язково вказати перелік використаної літератури, в якому, в першу чергу, вказується законодавчий, нормативний та інструктивний матеріал, в другу чергу – підручники, навчальні посібники, монографії, в останню – журнальні та газетні статті.

Крім цього, студент вказує дату виконання контрольної роботи, своє прізвище і ставить особистий підпис.

Студенти, які вчасно не здали контрольну роботу, або чий роботи не зараховані, не допускаються до здачі заліку з дисципліни «Правове забезпечення підприємництва».

Умови завдань контрольної роботи в розрізі варіантів
ВАРІАНТ № 1

Задача 1

Громадянин Х. подав документи для державної реєстрації його як підприємця У заяві (реєстраційній картці) у графі «вид діяльності» він вказав: «надання допомоги позичальникам банківських установ в ухиленні від повернення кредитів».

Виконавчий комітет міської ради відмовив громадянину Х. у його державній реєстрації на тій підставі, що законодавством України, зокрема, законом «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» не передбачено такого виду господарської діяльності.

Громадянин Х. оскаржив відмову у державній реєстрації до суду, покликаючись на вільний вибір видів підприємницької діяльності.

Вирішіть спір. У чому полягає суть такої ознаки підприємницької діяльності, як майнова самостійність?

Задача 2

У приміщенні навчального закладу було розміщено оголошення, у якому господиня О. пропонувала взяти на квартиру двох студенток для проживання на строк не менше одного року з оплатою 1 000 (одна тисяча) гривень на місяць.

Ознайомившись із текстом оголошення, працівники районної державної податкової інспекції відвідали господиню О. і вказали їй на необхідність зареєструватися в якості фізичної особи-підприємця.

Господиня О. відмовилася виконувати вимогу працівників податкової служби, оскільки вона бере на квартиру студенток вперше; квартира є її особистою власністю, яку вона може використовувати за будь-яким призначенням. Окрім того, вона вчасно оплачує комунальні послуги та податки. Перед державою невиконаних зобов'язань не має.

Вирішіть спір. Назвіть ознаки підприємницької діяльності. Чи обґрунтованою є вимога працівників державної податкової служби.

Задача 3

Громадянин А., який був зареєстрований в Україні як суб'єкт підприємницької діяльності, став переможцем програми «зелена карта» і виїхав на постійне місце проживання у США.

Перед від'їздом за кордон, А. видав своєму родичеві Р. довіреність на право здійснення від його імені підприємницької діяльності на території України строком на один рік. Довіреністю представникові надавалося право укладати договори, необхідні для здійснення підприємницької діяльності, отримувати відповідні дозволи (ліцензії), подавати фінансову та іншу звітність в органи, які здійснюють контроль за господарською діяльністю, наймати працівників на роботу, виступати в суді тощо.

Р. вирішив не проходити процедуру його державної реєстрації як фізичної особи-підприємця, оскільки А. пообіцяв через рік повернутися в Україну і повторно видати довіреність аналогічного змісту.

Здійснюючи провадження в справі про адміністративне правопорушення про порушення Р. порядку заняття господарською діяльністю (ст. 164 КУпАП), слідчий податкової інспекції звернувся до фахівців вищого навчального закладу із поданням, в якому ставилися питання:

- 1) чи можуть видаватися в Україні довіреності зазначеного змісту;
- 2) чи підлягає діяльність Р. державній реєстрації

Дайте відповіді на поставлені запитання.

Задача 4

За договором позики приватний підприємець Кирилов передав приватному підприємцю Ткачуку 1500 грн. зі строком повернення до 1-го вересня 2011 року. На момент виникнення зобов'язання сторони проживали у м. Києві. На початку жовтня 2011 року приватний підприємець Кирилов виїхав на постійне місце проживання в м. Курськ, про що письмово повідомив приватного підприємця Ткачука. В листі приватний підприємець Кирилов також просив приватного підприємця Ткачука повернути йому борг в російських рублях за новим місцем проживання, на що приватний підприємець Ткачук відповів відмовою. Він запропонував приватному підприємцю Кирилову з'явитися за одержанням боргу особисто в м. Київ, оскільки договір між ними був укладений саме там.

Допоможіть сторонам з'ясувати стосунки між собою. Які правила відносно місця виконання зобов'язання містить Цивільне законодавство України?

Задача 5

Фермер Герасименко уклав кредитний договір з банком «Монетарний», за яким банк надавав фермеру кредит на півтора роки на суму 150 000 грн. для придбання комбайна та трактора.

Забезпеченням виконання зобов'язання по поверненню кредиту стала застава майна Герасименка, серед якого були: житловий будинок з господарськими будівлями, автомобіль ««Газель» та овочесховище. На момент настання строку повернення кредиту Герасименко його не повернув. Банк намагався реалізувати заставлене майно, щоб задовольнити свої вимоги, але адвокат Герасименко заявив, що звернути стягнення на майно неможливо, так як Герасименко з сім'єю постійно проживають у будинку, автомобіль «Газель» є необхідним родині Герасименка, тому що громадського транспорту поблизу немає, а без овочесховища зіпсується весь зібраний врожай. Крім того, стягнути з Герасименка це майно не можна на підставі того, що у договорі застави було зазначено, що реалізація майна проводиться за рішенням третейського суду, а це не передбачено законом України «Про заставу».

Чи правий адвокат ? Яке рішення треба прийняти по справі?

Задача 6

Цементний завод за договором поставки повинен був відвантажити у 2 кварталі 2011 року будівельному тресту 100 вагонів цементу. Фактично було відвантажено 80 вагонів. Будівельний трест стягнув з заводу неустойку і вимагав виконання зобов'язання в повному обсязі. Завод відхилив вимоги, посилаючись на те, що вже поніс покарання у вигляді сплати неустойки.

Чи обґрунтовані заперечення заводу?

ВАРІАНТ № 2

Задача 1

ТОВ «Контакт» звернулося в суд з позовом до ТОВ «Північ» про стягнення оплати за поставлену продукцію та неустойки за прострочення виконання грошового зобов'язання. В позові позивач зазначив, що між ним та відповідачем був укладений договір поставки металу, відповідно до якого ТОВ «Північ» було поставлено металопрокату на загальну суму 50000,00 грн. Відповідач не розраховувався у передбачені в договорі строки.

ТОВ “Контакт” просить суд стягнути з ТОВ “Північ” вартість поставленого металопрокату та неустойку в розмірі подвійної облікової ставки НБУ за кожний день прострочення на підставі Закону України “Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов’язань”.

ТОВ “Північ” проти позову заперечує, зазначаючи, що в договорі поставки сторони не передбачили неустойки за несвоєчасну оплату.

Вирішити справу.

Задача 2

Між Ощадбанком і ПП “Фарт” був укладений кредитний договір, відповідно до якого Ощадбанк зобов’язувався відкрити підприємству кредитну лінію на 2 млн. доларів США строком на 3 роки. Для забезпечення виконання позичальником зобов’язань за кредитним договором було укладено договори поруки та застави нежитлового приміщення, в яких поручителем та заставодавцем виступило ТОВ “Шик”.

Рішенням господарського суду м. Києва за позовом Ощадбанку кредитний договір розірваний у зв’язку з неналежним виконанням ПП “Фарт” договірних зобов’язань щодо сплати відсотків за користування кредитом.

Постановою Київського апеляційного господарського суду рішення залишено без змін, а в мотивувальній частині вказано, що з розірванням кредитного договору у сторін припинились права та обов’язки, які випливають з даного договору, а отже, і права застави та поруки.

Крім того, рішенням господарського суду м. Києва договори застави та поруки визнані такими, що втратили чинність. В мотивувальній частині рішення суд зазначив: “Посилання відповідача на те, що з розірванням кредитної угоди не припинились зобов’язання з відшкодування збитків, не може бути враховано судом, оскільки стягнення збитків не є конкретним видом зобов’язання, яке згідно з законодавством може бути забезпечено договором поруки або застави. Відшкодування (стягнення) збитків є одним із видів відповідальності, яка настає в разі порушення виконання зобов’язання, а тому є окремою категорією спорів.”

Ощадбанк звернувся з касаційною скаргою до Вищого господарського суду України.

В чому полягає акцесорний характер поруки та застави ? Які підстави припинення застави і поруки?

Задача 3

Приватний підприємець Поляков уклав договір позики з приватним підприємцем Гусевим, на підставі якого передав останньому 1000 доларів США на строк 3 місяці. При укладенні угоди був присутній спільний товариш Полякова та Гусева Щупіков, який запевнив Полякова, що Гусев поверне борг вчасно, і що він, Щупіков, ручається за Гусева.

Через три місяці Гусев борг не повернув. Поляков звернувся до Щупікова як до поручителя з проханням повернути борг. При цьому він зазначив, що якби Щупіков не поручився за Гусева, він ніколи не надав би йому таку велику суму.

Вирішити справу.

Задача 4

Акціонерне товариство уклало договір з проектною організацією на розробку проектної документації по реконструкції придбаної товариством будівлі. В строк, вказаний в договорі, проектувальник виконав ескіз, макет і генеральний план реконструкції. Коли акціонерне товариство звернулось за отриманням дозвільної документації, з'ясувалось, що проект наданий не в повному обсязі. Проектна організація заявила, що вона виконала умови договору повністю, оскільки договором перелік документів, що повинен бути наданий, не передбачений, а нормативних вимог до цього переліку немає. Однак організація готова виконати необхідну частину робіт при умові додаткової оплати.

Прокоментуйте ситуацію.

Задача 5

Громадянин Іваненко безпосередньо здійснює самостійну, систематичну, на власний ризик діяльність з надання посередницьких послуг у сфері торгівлі з метою отримання прибутку. Проте Іваненко не зареєструвався як підприємець, оскільки вважає таку діяльність додатковою до роботи на державному підприємстві, де отримує невисоку заробітну плату.

Чи є Іваненко суб'єктом господарювання? За яких умов фізична особа набуває статусу суб'єкта господарювання? Дайте оцінку діям Іваненка.

Задача 6

Троє громадян вирішили створити підприємницьку організацію для спільного здійснення ремонтно-будівельних робіт в приватному житловому фонді. З огляду на обмежені матеріальні можливості засновників постало питання про вибір організаційно-правової форми підприємницької організації, яка відповідала б таким ознакам: відсутність законодавчих вимог до мінімального розміру статутного фонду; демократичний принцип вирішення основних питань діяльності організації за принципом: один учасник – один голос; розподіл прибутку організації насамперед у залежності від трудової участі; обмеженість майнової відповідальності учасників організації у разі недостатності у останньої необхідного для покриття боргів майна.

Яку організаційно-правову форму підприємницької організації можна порекомендувати засновникам? Обґрунтуйте свої рекомендації.

ВАРІАНТ № 3

Задача 1

Фізичній особі-підприємцю М. надійшло письмове повідомлення з районної податкової інспекції про те, що йому необхідно з'явитися у податкову службу для отримання довідки про взяття його на облік. У повідомленні також було зазначено розмір грошової суми, яку необхідно сплатити за видачу такої довідки.

М. відмовився з'явитися у податкову інспекцію на тій підставі, що згідно із законом він не несе обов'язку зареєструватися в органах державної податкової служби. Це повинен зробити відповідний орган податкової служби незалежно від того, чи відвідає його підприємець особисто чи ні.

Дайте правову оцінку доводам підприємця М.

Задача 2

Розглядаючи справу, стороною у якій є банк, та визначаючи його правове становище, господарський суд застосував положення Господарського кодексу України щодо підприємств.

Чи є банк підприємством за законодавством України? Назвіть ознаки підприємства.

Задача 3.

Приватне підприємство «Кредит» обрало своїм видом діяльності надання колекторських послуг із забезпечення повернення кредитів недобросовісними боржниками.

З метою легалізації свого статусу, ПП «Кредит» звернулося до Національного банку України для видачі ліцензії на право заняття відповідним видом діяльності.

Національний банк України відмовив у видачі ліцензії на тій підставі, що такий вид діяльності не передбачений законом і заявник подав неправдиві відомості про свого керівника.

З урахуванням яких критеріїв визначаються види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню в Україні? З яких підстав суб'єктові господарювання може бути відмовлено у видачі ліцензії? Чи може бути створено суб'єкта господарювання, який обрав своїм видом діяльності такий, що не передбачено законом?

Дайте правовий аналіз дій Національного банку України.

Задача 4

21 вересня ухвалою господарського суду було порушено провадження у справі про банкрутство АТ «Універмаг Дніпро». 30 вересня оголошення про це було опубліковано у засобах масової інформації.

Фізична особа-підприємець С. дізнався про порушення провадження у справі про банкрутство 15 грудня. У той же день він подав заяву про включення його у список конкурсних кредиторів.

Господарський суд відмовив С. у задоволенні його заяви на підставі пропущення ним місячного строку для звернення до суду.

Задача 5

Троє громадян вирішили створити господарське товариство, яке б характеризувалося: можливістю залучення коштів інших осіб (не засновників); незначним ризиком для учасників товариства у разі негараздів у його діяльності; обмеженим рухом учасників; незначним рівнем публічності діяльності товариства.

Якому виду господарських товариств відповідають ці ознаки? Які дії мають здійснити засновники для реалізації свого задуму?

Задача 6

При створенні повного товариства один з його засновників наполягав на включенні до засновницького договору положення про звільнення його від обмежень на користь товариства з огляду на те, що він відмовляється від участі в управлінні справами на користь трьох інших учасників.

Як здійснюється ведення справ повного товариства? Які обмеження на користь товариства встановлені законом? Чи правомірна вимога одного з засновників товариства?

ВАРІАНТ № 4

Задача 1

При створенні командитного товариства два його засновники (громадяни Бойко та Потапенко, перший з яких мав бути повним учасником КТ, а другий – вкладником) уклали засновницький договір КТ, у якому закріпили його назву: “Командитне товариство Бойко і Потапенко” та передбачили розмір часток в складеному майні товариства: Бойко – 35%, Потапенко – 75%.

Чим відрізняється правовий статус повних учасників КТ та вкладників? Чи відповідає вимогам закону укладений засновницький договір? Які дії доцільно вчинити у даній ситуації, щоб процес створення КТ відповідав вимогам закону?

Задача 2

Власник майна приватного унітарного підприємства (ПП) “Такт” (правовий титул майна якого – право господарського відання) вирішив реорганізувати ПП у відкрите акціонерне товариство.

Які переваги і недоліки такого рішення? Чи потрібно власнику майна ПП “Такт” шукати співзасновників ВАТ? Які дії необхідно вчинити для здійснення реорганізації?

Задача 3

В серпні поточного року громадянин Т. придбав в універмазі за зниженою ціною телевізор випуску семирічної давності, який не був у використанні і не мав встановленого терміну придатності.

На початку наступного року під час чергового включення телевізор вибухнув, внаслідок чого було пошкоджено особисте майно Т. на суму 20 тис. грн. З ініціативи потерпілого було проведено технічну експертизу телевізора, яка встановила наявність конструктивних недоліків товару.

Т. звернувся до виробника телевізора з вимогою відшкодувати заподіяну йому шкоду.

Виробник дав відповідь заявнику в якій відмовив йому у відшкодуванні.

Дайте правовий аналіз ситуації.

Задача 4

Приватний підприємець К. та ТзОВ «Сяйво» уклали договір поставки 100 шт. світильників, в якому містилося посилання на відповідний національний стандарт України. Однією з вимог цього стандарту передбачалося використання складника лише певної моделі. На момент укладення договору ТзОВ „Сяйво” уже мало в наявності складники іншої моделі.

Довідавшись про те, що стандарти застосовуються на добровільних засадах, ТзОВ «Сяйво» виготовило і поставило обумовлену кількість світильників з використанням тих складників, які у них були в наявності.

Виявивши невідповідність поставленої продукції вимогам національного стандарту, приватний підприємець К. відмовився прийняти і оплатити її.

Вирішіть спір. В яких випадках застосування стандартів чи їх окремих положень стає обов'язковим?

Задача 5

Голова правління відкритого акціонерного товариства “Спектр” за рішенням правління уклав з ТОВ “Агат” на вигідних для ВАТ умовах договір купівлі-продажу консервного цеху, який протягом останніх двох років не був завантажений роботою і був збитковим для товариства. Однак загальні збори акціонерів не ухвалили цього договору, оскільки на зборах були присутні власники всього 61 відсотка акцій, більшість з яких належала акціонеру, який сам бажав придбати цей цех (але за значно нижчу ціну, ніж була отримана від ТОВ “Агат”) і тому голосував проти схвалення такої угоди.

Який порядок укладення угод від імені АТ? Як загальні збори акціонерів можуть вплинути на вирішення цього питання? Якими можуть правові

наслідки несхвалення загальними зборами акціонерів вже укладеного договору?

Задача 6

Виробник мобільних телефонів «А» склав декларацію відповідності його продукції вимогам національного стандарту України.

Здійснюючи планову перевірку господарської діяльності відокремленого структурного підрозділу «А», орган стандартизації України зажадав від нього пред'явлення сертифіката відповідності на згадану продукцію.

Представник виробника, покликаючись на законодавство України, відзначив, що підтвердження відповідності якості мобільних телефонів не належить до законодавчо регульованої сфери, і тому не підлягає обов'язковій сертифікації.

Визначіть законодавчу регульовану сферу для підтвердження відповідності якості. Дайте правовий аналіз доводам сторін спору.

ВАРІАНТ № 5

Задача 1

Між приватним підприємством "Зоря" і цегельним заводом 25 жовтня 2011 року було укладено договір купівлі-продажу 20 тис. цеглин. Згідно із умовами договору ПП 26 жовтня 2011 року провело передоплату, а 30 жовтня 2011 року представник ПП з'явився за цеглою на власному транспорті. Проте ні 30 жовтня, ні в наступні 3 дні представник ПП не зміг одержати цеглу. Представник заводу пояснив, що цегла не може бути відвантажена через аварію в системі електропостачання.

ПП купило потрібну йому цеглу у іншого виробника і 5 листопада 2011 року повідомило цегельний завод про відмову від договору. Одночасно ПП зажадало повернення суми передоплати, відшкодування збитків за експлуатацію і простій автотранспорту, сплати неустойки. Чи вправі покупець відмовитися від договору купівлі-продажу в односторонньому порядку?

Чи правомірні вимоги покупця щодо повернення заплачених сум?

Дайте правовий аналіз ситуації та вирішіть її.

Задача 2

Один з учасників ТОВ "Світанок" помер. Двоє його спадкоємців (син Іван і

дочка Ірина) вирішили стати учасниками ТОВ. Однак учасники ТОВ не дали згоду на те, щоб Іван став учасником товариства. Крім того, вони відмовились виплачувати йому частку, аргументуючи це тим, що його сестра стане учасником товариства і він повинен вимагати у неї свою частину спадкового майна у статутному капіталі товариства. Іван подав позов до суду.

1. Який порядок спадкування часток у товаристві з обмеженою відповідальністю?
2. Чи відрізняється порядок спадкування акцій від порядку спадкування часток?
3. Який буде наслідок відмови учасників від надання згоди на вступ спадкоємців як учасників?
4. Чи буде задоволено позов Івана?
5. Чи матиме значення те, що його сестрі згоду на участь в товаристві надали?

Задача 3

ЗАТ «НДІгазстрой» у зв'язку зі зміною місця розташування, зафіксованого в статуті, подало в реєструючий орган (у райдержадміністрацію) документи для його перереєстрації. Реєструючий орган відмовив ЗАТ в перереєстрації, мотивуючи свою відмову тим, що вона (перереєстрація) не відповідає чинному законодавству України.

Чи є правомірною відмова реєструючого органу? Обґрунтуйте свою відповідь. В яких випадках здійснюється перереєстрація суб'єкта підприємницької діяльності?

Задача 4

Виконавчий директор товариства з додатковою відповідальністю прийняв рішення повернути кредит банку за рахунок коштів Фонду виплати дивідендів, який був утворений на підприємстві. Протягом 3-х місяців розмір грошових коштів фонду передбачалося повністю відновити. Дізнавшись про це, один із учасників товариства звернувся із позовом на дії директора до суду, вважаючи їх незаконними, оскільки він не мав права розпоряджатись коштами фонду.

Суд відмовив у задоволенні позову, посилаючись на положення Статуту товариства, згідно з яким на виконавчого директора покладалась функція вирішувати усі питання діяльності товариства в період між

засіданнями вищого органу управління. Обмежень щодо розпорядження коштами фонду виплати дивідендів Статут не передбачав.

Дайте правову оцінку рішенням суду.

Задача 5

Троє громадян вирішили створити господарське товариство, яке б характеризувалося:

- можливістю залучення засобів інших осіб (не засновників) з метою створення значного по розмірах капіталу;
- незначним ризиком для учасників товариства в разі збоїв в його діяльності;
- обмеженим рухом учасників;
- незначним рівнем публічності діяльності товариства;
- можливістю формування виконавчого органу не лише з учасників товариства, але і з найнятих робітників.

Якому виду господарської діяльності відповідають ці визначення? Які дії повинні виконати засновники для реалізації свого проекту?

Задача 6

При розгляді справи в господарській суперечці, ведення в якому порушене постановою від 10 липня 2010 р., арбітражний суд застосував закон СРСР, який був прийнятий у вересні 1974 р.

1. Чи є правомірним застосування арбітражним судом вказаного закону?
2. Які умови застосування на території України актив колишнього СРСР? Обґрунтуйте свою відповідь посилаючись на відповідні положення чинного законодавства України.

ВАРІАНТ № 6

Задача 1

Засновник приватного підприємства «Лев» Левчук вирішив передати усі свої права, пов'язані з цим підприємством Геращенку.

Як здійснюється така господарська операція? Які документи потрібно подати органу державної реєстрації для реєстрації змін власника майна приватного підприємства?

Задача 2

Члени виробничого кооперативу на загальних зборах прийняли рішення про утворення дочірнього виробництва у формі відкритого акціонерного товариства.

Чи можливо це здійснити? Обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 3

Власник приватного підприємства «Агат» вирішив реорганізувати його у відкрите акціонерне товариство.

Які переваги і недоліки такого рішення? Що потрібно зробити власникові для здійснення реорганізації?

Задача 4

Міська рада м. Чернівців прийняла рішення від 1 березня 1999 року про надання приватному підприємству у постійне користування земельної ділянки з визначенням її цільового призначення: будівництво адміністративної будівлі. У 2001 році рішенням міської ради приватному підприємству тимчасово дозволено влаштувати на виділеній земельній ділянці автостоянку.

У 2008 році міська рада на підставі ст. 416 Цивільного кодексу України прийняла рішення про припинення права користування земельною ділянкою для забудови.

Приватне підприємство у 2012 році звернулося до господарського суду з позовом, в якому, покликаючись на ст. 20 Господарського кодексу України, вимагало визнати недійсним рішення Чернівецької міської ради від 2008 року на тій підставі, що ст. 416 ЦК України не може бути правовою підставою припинення права постійного користування земельною ділянкою.

Господарський суд відмовив приватному підприємству в задоволенні позову у зв'язку із пропуском позовної давності, вказавши на те, що Цивільним кодексом України не передбачено такого способу захисту порушених прав як визнання недійсним рішення органу місцевого самоврядування.

Чи правомірним є рішення міської ради? Ознайомтеся з відповідними нормативними положеннями Земельного кодексу України. Дайте правову оцінку рішення господарського суду.

Задача 5

Приймаючи рішення про створення акціонерного товариства, засновники повинні були вирішити питання:

Який вид цього товариства - відкритий або закритий - дозволяє на стадії підстави (до державної реєстрації) сплатити меншу частину статутного фонду? Чи може бути звільнений один із засновників від оплати обов'язкової частини своєї частини до державної реєстрації товариства? Яким чином повинна відбутися повна оплата частини засновника? Допоможіть засновникам знайти відповіді на ці питання.

Задача 6

За результатами діяльності акціонерного товариства за рік було отримано 400 тис. гривень чистого доходу. Яким чином він має бути використаний, якщо: розмір резервного фонду товариства сформований лише наполовину і складає 100 тисяч;

Статутом товариства передбачені щорічні відрахування до фондів: матеріального заохочення (у розмірі 5% чистого прибутку), інноваційного (у розмірі 15% чистого прибутку)?

Яка частина прибутку може бути використана на виплату дивідендів? Який порядок виплати дивідендів?

ВАРІАНТ № 7

Задача 1

Під час розлучення подружжя Іванцівих, дружина вимагала включення в склад спільного сумісного майна, що підлягає розподілу, усього майна приватного підприємства «Карма», заснованого її чоловіком під час спільного подружнього життя. Мотивувала вона це тим, що в статутний капітал було внесено 30 000 гривень, які в свою чергу були їх спільною сумісною власністю. Чоловік проти цього заперечував, оскільки дружина участі в підприємницькій діяльності не брала, а тому може претендувати лише на половину від внеску в статутний фонд, тобто на 15 000 гривень.

Дайте правову оцінку ситуації, що виникла.

Задача 2

Глава правління відкритого акціонерного товариства за рішенням членів правління склав з ТОВ «Агат» на вигідних для ВАТ умовах договір купівлі-продажу консервного цеху, який впродовж останніх двох років не був завантажений роботою і був збитковим для товариства. Проте загальні збори акціонерів не схвалили цей договір, оскільки на зборах були присутні всього

61 відсоток акцій, більшість з яких належала акціонерів, який сам хотів придбати цей завод (але по значно нижчій ціні, ніж була отримана від ТОВ «Агат») і тому голосував проти схвалення цієї угоди.

Який порядок складання угоди від імені АТ? Як загальні збори акціонерів можуть вплинути на рішення цього питання? Якими можуть бути в цьому випадку правові наслідки несхвалення загальними зборами акціонерів вже складеної угоди?

Задача 3

Під час засновницьких зборів, на яких було прийнято рішення про створення закритого акціонерного товариства «Імпульс», встало питання відносно доцільності формування наглядової ради товариства. Більшість засновників висловилися за двохланкову систему управління - загальні збори акціонерів і правління, мотивуючи свою позицію тим, що кількість акціонерів незначна (52), таким чином, утворення додаткового (разом з ревізійною комісією) контролюючого органу є недоцільним, тому що вимагає додаткових витрат.

Як має бути вирішене це питання відповідно до закону? Які функції наглядової ради? Як наглядова рада співвідноситься з ревізійною комісією відносно виконуваних функцій і компетенції?

Задача 4

Акціонер Т. передав свої повноваження щодо права участі в голосуванні на загальних зборах акціонерів Г. Передання повноважень відбулося на підставі письмової заяви акціонера Т. на ім'я Голови товариства. Підпис акціонера Т. був завірений нотаріально. Про делегування повноважень щодо участі в голосуванні Голова товариства повідомив учасників зборів.

Акціонер П. висловив заперечення щодо можливості участі представника Т. на загальних зборах у зв'язку із порушенням чинного законодавства. Акціонер П., зокрема, зіслався на положення ст. 100 Цивільного кодексу України, відповідно до якого право участі у товаристві є особистим немайновим правом і не може окремо передаватися іншій особі.

Дайте правовий аналіз ситуації.

Задача 5

Акціонери відкритого акціонерного товариства «Україна-інвест», які в цілому володіють 8,5 відсотками акцій, поставили перед наглядовою радою

товариства вимогу про скликання позачергових загальних зборів акціонерів у зв'язку з прийняттям правлінням акціонерного суспільства рішення, яке не відповідає інтересам акціонерів і виходить за рамки компетенції правління. Наглядова рада відмовилася виконати ці вимоги, посилаючись на недоцільність цього кроку у зв'язку із запланованими на березень наступного року черговими загальними зборами акціонерів.

Чи можуть акціонери-ініціатори проведення позачергових зборів скликати такі збори самі? Якими правами наділена меншість в акціонерному товаристві відносно управління справами суспільства? Який Ви можете запропонувати вихід з цієї ситуації?

Задача 6

За рішенням наглядової ради акціонерного товариства був звільнений з роботи головний інженер - член правління, який працював в ньому за трудовим договором. Призначений на цю посаду тимчасово виконуючим обов'язки головного інженера начальник одного з цехів через нестачу досвіду не міг забезпечити належного виконання покладених на нього обов'язків перед контрагентами АТ відносно розробки складного устаткування і відповідно сплачені штрафні санкції.

Чи має право наглядова рада звільняти з роботи члена правління? Яким чином і за рахунок яких осіб можна відшкодувати збитки, нанесені АТ в результаті оплати штрафних санкцій?

ВАРІАНТ № 8

Задача 1

Товариство з обмеженою відповідальністю "Крок" — акціонер товариства "Росава" подало позов до суду про визнання недійсним рішення загальних зборів АТ. У позові ТОВ зазначало, що правління АТ не дало ТОВ можливості брати участь у роботі загальних зборів АТ, посилаючись на те, що ТОВ ще не повністю сплатило вартість акцій, на які воно підписалося. У зв'язку із цим ТОВ вимагало скасування рішення і відшкодування збитків.

1. Хто має право брати участь у загальних зборах АТ? Коли акціонер набуває права власності на акції АТ?

2. Чи є ТОВ власником акцій? В який строк слід оплачувати акції емітента?

3. Яке рішення має прийняти суд?

Задача 2

З метою створення АТ «Едельвейс», у червні було проведено розподіл акцій між засновниками, які здійснили повну їх оплату. Серед засновників було 16 осіб.

Установчі збори АТ були скликані у листопаді.

В установчих зборах взяли участь особи, які придбали акції, у кількості 12 осіб. Після відкриття зборів, виникло питання щодо їх правомочності. Учасники зборів дійшли до висновку, що вони правомочні.

На зборах були прийняті рішення з питань про:

- заснування товариства;
- затвердження оцінки майна, що внесено засновниками;
- затвердження статуту товариства;
- утворення органів управління товариства;
- затвердження результатів розміщення акцій.

Усі рішення прийняті кваліфікованою більшістю у 3/4 голосів.

За яких умов установчі збори акціонерного товариства вважаються правомочними? В який строк мають бути скликані установчі збори? Окресліть коло повноважень установчих зборів акціонерного товариства. Вкажіть правові наслідки прийнятих рішень.

Задача 3

Командитне товариство, яке складається з одного повного учасника і трьох вкладників, які мають рівні долі, визнане банкрутом. Ліквідаційна комісія виявила, що борги товариства на 450 тисяч гривень перевищують його майнову базу навіть після вживання заходів по стягнення кредиторської заборгованості. При цьому з'ясувалося, що вкладники лише на 25 % сплатили свої вклади в статутний фонд, розмір якого відповідно до статутного договору складає 36 тисяч гривень.

Яким має бути сукупний розмір долей вкладників в майні командитного товариства? Якою буде участь кожного з учасників в (повного учасника і вкладників) в покритті заборгованості суспільства? Обґрунтуйте свою відповідь.

Задача 4

Виробничий кооператив «Будівник» став разом з 2 фізичними особами засновником товариства з обмеженою відповідальністю «Іверія», зобов'язався внести в статутний фонд товариства 18 тисяч гривень. До реєстрації товариства кооператив вніс мінімально необхідну частину вкладу, проте залишок вкладу у встановлений термін кооперативом внесений не був. Яку частину вкладу вніс кооператив в статутний фонд товариства з обмеженою відповідальністю? У який термін кооператив повинен був внести свій вклад повністю? Які санкції, ким і в якому порядку можуть бути застосовані до кооперативу за те, що він прострочив повну оплату свого вкладу? Чи може кооператив бути притягнений до додаткової майнової відповідальності за борги товариства з обмеженою відповідальністю?

Задача 5

Засновники товариства з обмеженою відповідальністю, предметом діяльності якого є здійснення медичної практики і реалізація медикаментів, 20 червня 2012р. звернулися у відповідну районну державну адміністрацію із заявою про державну реєстрацію товариства.

Листом від 28 червня 2012р. райдержадміністрація повідомила заявників, що в державній реєстрації суспільству відмовлено по таких мотивах: а) відсутність ліцензії на здійснення медичної практики і продаж на території України медикаментів; б) подані засновницькі документи не відповідають чинному законодавству України, оскільки вказані в них вклади засновників в цілому складають 75 відсотків статутного фонду товариства, а останнє - 25 відсотків - засновники планують сформувати за рахунок оплати за випущені суспільством облігації.

Чи правомірна позиція райдержадміністрації в цій справі (по кожному пункту)? Які дії засновників суспільства забезпечать захист їх права на реєстрацію суспільства? Які нормативні акти регулюють питання державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності і ліцензування виконуваних ними робіт?

Задача 6

Четверо громадян України у віці від 16 до 25 років вирішили створити підприємницьку організацію для загального виконання при безпосередній трудовій участі кожного з них ремонтно-будівельних робіт в приватному житловому фонді. Один з цих громадян пообіцяв внести 100 гривень, інший -

надати свою маленьку майстерню площею 10 кв.м для прибудуваеся офісу; останні не могли запропонувати нічого, окрім своєї праці. Таким чином встало питання про вибір організаційно-правової форми підприємницької організації, яка б відповідала наступним ознакам:

- відсутність законодавчих вимог до мінімального розміру статутного фонду;
- участь всіх учасників організації у веденні справ останньої, але за наявності виконавчого органу (директори), який міг би контролюватися вибраним учасниками ревізором;
- демократичний принцип вирішення основних питань діяльності організації - кожен учасник має лише один голос, в незалежності від його майнової участі в організації;
- розділ чистого прибутку організації, в першу чергу, від трудової участі, а потім - від матеріального;
- обмежений характер матеріальної відповідальності учасників організації в разі недоліку (відсутності) в останній необхідного для покриття заборгованості майна (цінностей).

Яку організаційно-правову форму підприємницької організації Ви можете порекомендувати? Обґрунтуйте свою відповідь.

ВАРІАНТ № 9

Задача 1

Приватне підприємство «Кредит» обрало своїм видом діяльності надання колекторських послуг із забезпечення повернення кредитів недобросовісними боржниками.

З метою легалізації свого статусу, ПП «Кредит» звернулося до Національного банку України для видачі ліцензії на право заняття відповідним видом діяльності.

Національний банк України відмовив у видачі ліцензії на тій підставі, що такий вид діяльності не передбачений законом і заявник подав неправдиві відомості про свого керівника.

З урахуванням яких критеріїв визначаються види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню в Україні? З яких підстав суб'єктові господарювання може бути відмовлено у видачі ліцензії? Чи може бути

створено суб'єкт господарювання, який обрав своїм видом діяльності такий, що не передбачено законом?

Дайте правовий аналіз дій Національного банку України.

Задача 2

Приватне підприємство «Інтер» та стахова компанія «Індіго» уклали договір майнового страхування.

Умовами договору передбачалося страхування ризиків, які можуть виникнути в процесі здійснення ПП «Інтер» підприємницької діяльності. Одним із об'єктів страхування було зазначено неотримання прибутку протягом трьох місяців поспіль.

Виявивши цей договір, територіальне управління Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг звернулося до господарського суду з позовом про визнання недійсним його частини. У позовній заяві зверталось увагу на те, що однією із ознак підприємницької діяльності в Україні є її здійснення на власний ризик. Умови укладеного договору страхування фактично усувають цю ознаку в діяльності ПП «Інтер», а тому мають бути визнані такими, що суперечать закону.

Яке рішення має постановити господарський суд?

Задача 3

Розглядаючи справу, стороною в якому є банк, і визнаючи його правовий стан, арбітражний суд відносно банку застосував норми Закону України «Про підприємства в Україні».

Чи є банк підприємством за законодавством України? Чи правильно застосований арбітражним судом вказаний нормативний акт? Посилаючись на відповідні положення законодавства, назвіть основні ознаки підприємства.

Задача 4

Правління підприємства споживчої кооперації прийняло рішення про утворення трьох філій у різних регіонах.

З метою організації діяльності філій були розроблені їх установчі документи, якими філії наділялися виключно повноваженнями щодо укладення господарських договорів від імені підприємства з іншими суб'єктами господарювання.

Для здійснення цього виду діяльності філіям виділялося на самостійний баланс відповідне майно і відкривалися рахунки у банківських установах.

В установчих документах філій було також передбачено положення про те, що вони не несуть відповідальності за зобов'язаннями підприємства споживчої кооперації, яке їх утворило, а підприємство не несе відповідальності за їх зобов'язаннями.

На Голову правління підприємства споживчої кооперації було покладено обов'язок здійснити легалізацію утворених філій.

Дайте правову оцінку рішенням правління підприємства споживчої кооперації. Як називається установчий документ філії? З якою метою створюється філія? Чим філія відрізняється від представництва?

Задача 5

Райспоживспілка звернулась до суду з позовом про стягнення з районної податкової інспекції 20 тис.грн. збитків у вигляді упущеної вигоди.

У судовому засіданні було встановлено, що через неправомірні дії співробітника державної податкової інспекції району райспоживспілки було спричинено збитки. Але добровільно відшкодувати ці збитки державна податкова інспекція відмовилась, посилаючись на неможливість їх відшкодування за рахунок бюджетної організації, якою є Державна податкова інспекція.

Чи підлягають відшкодуванню збитки у вигляді упущеної вигоди? Чи передбачена законодавством можливість відшкодування збитків податковим органом за незаконні дії його працівників? Чи несуть якусь відповідальність працівники податкового органу? Чи підлягає позов задоволенню?

Задача 6

Між рибоконсервним заводом і торговельним підприємством було укладено договір поставки рибних консервів. Рибоконсервний завод свої зобов'язання не виконав протягом осіннього сезону, в зв'язку з чим торговельне підприємство пред'явило позов про сплату неустойки. В арбітражному суді відповідач пояснював, що недопоставка продукції пов'язана з невиконанням зобов'язань постачальників самого заводу – риболовецьких об'єднань, які через штормову погоду на тривалий час змушені припинити рибний лов. Торговельне підприємство відкрило аргументи постачальника, вважаючи, що вони мають значення у відносинах між консервним заводом і риболовецькими об'єднаннями.

Яка загальна характеристика договору поставки? Чи може завод перекласти відповідальність на своїх контрагентів? Яке рішення має прийняти арбітражний суд?

ВАРІАНТ № 10

Задача 1

Громадянин України Кислюк Н.Н. проявив ініціативу відносно оренди цілісного майнового комплексу державного підприємства «Машпром», а коли йому було відмовлено, він звернувся до суду для захисту своїх, як він вважає, порушених прав.

Яке рішення повинен винести суд? Хто за чинним законодавством України може бути орендарем державного і комунального господарства?

Задача 2

Між підприємством «Енергія» та нерезидентом було укладено договір поставки товару. В обумовлений законодавством 90-денний термін нерезидент не зміг розрахуватися з підприємством «Енергія», у зв'язку з чим податкова інспекція нарахувала останньому пеню. Підприємство звернулося до арбітражного суду з позовом про визнання недійсним рішення податкової інспекції, посилаючись на те, що його не може бути визнано винним у порушенні 90-денного терміну, оскільки нерезидент не зміг вчасно розрахуватися внаслідок кризи на валютному ринку Російської Федерації.

Які умови притягнення до відповідальності резидента за порушення строку розрахунку за експортним контрактом? Які правовідносини склалися між резидентом і нерезидентом та між резидентом і податковою інспекцією? Яке значення має вина у цих правовідносинах? Яке рішення має прийняти суд?

Задача 3

Чотири приватні підприємства колективної форми власності, які відчували недолік грошових коштів на виробництво нової продукції, разом з комерційним банком створили концерн. Відповідно до статуту концерну, затвердженого всіма учасниками, фінансування діяльності учасників здійснює банк, представникові якого належить 60 відсотків голосів в зборах учасників об'єднання і виконавчому органі останнього. Статутом також було передбачено право банку накладати вето на вихід учасників з концерну.

Чи правомірною умова статуту? Обґрунтуйте свою відповідь. До якого виду об'єднань належить вказаний концерн? Чим відрізняються добровільні господарські об'єднання від державних?

Задача 4

Між двома підприємствами було укладено договір оренди нежилого приміщення строком на 1 рік. Плату за користування приміщенням передбачалося вносити щомісячно. Оскільки протягом шести місяців орендар не сплачував орендних платежів, орендодавець надіслав йому листа, в якому повідомляв про дострокове розірвання договору і вимагав забрати товари, які зберігалися у приміщенні. У своїй відповіді орендар повідомляв, що одностороння відмова від виконання зобов'язань заборонена і погрожував звернутися до суду з позовом про усунення перешкод в користуванні приміщенням.

Чи передбачає законодавство випадки дострокового розірвання договору оренди? Чи може таке розірвання відбуватися в односторонньому порядку?

Що можна порадити орендодавцеві у цій ситуації?

Задача 5

Між двома акціонерними товариствами було укладено договір перевезення. Від імені замовника договір було підписано генеральним директором, а від імені перевізника – заступником директора, оскільки останній перебував у відпустці. Оскільки перевізник своїх зобов'язань за договором не виконав, замовник звернувся до суду із позовом про відшкодування збитків. Але перевізник в особі директора, який повернувся з відпустки, подав позов про визнання договору недійсним як такого, що суперечить вимогам закону, оскільки заступник директора не мав повноважень на підписання договору.

Хто має право від імені юридичної особи підписувати договори? Де повинні міститись такі відомості? Чи створює цивільно-правові наслідки угода, що підписана представником сторони, який не мав належним чином оформлених повноважень на її підписання?

Задача 6

Міністерство юстиції України відмовило в державній реєстрації нормативного акта Міністерства промислової політики України, яким був

затверджений галузевий стандарт, мотивуючи свою відмову тим, що в компетенцію міністерства не входить затвердження галузевих стандартів.

Чи правомірні дії Міністерства юстиції? З посиланням на законодавство України визначте функції міністерств як центральних органів виконавчої влади.

Рекомендовані нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.// ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р.// ВВР України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2006 р. // Офіційний вісник України, 2003, N 11 (28.03.2003), ст. 462.
4. Закон України від 2 жовтня 1992 р. «Про заставу» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 47. – Ст.642.
5. Закон України від 5 червня 2003 р. «Про іпотеку» // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 38. – Ст. 313.
6. Закон України від 7 грудня 2000 р. «Про банки і банківську діяльність» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 5-6. – Ст. 30.
7. Закон України від 23 лютого 2006 р. "Про цінні папери та фондовий ринок" // Відомості Верховної Ради України, 2006, N 31 (04.08.2006), ст. 268
8. Закон України від 19 вересня 1991 р. "Про господарські товариства" // Відомості Верховної Ради України, 1991, N 49 (03.12.91), ст. 682.
9. Закон України від 19 вересня 1991 р. «Про акціонерні товариства» // Відомості Верховної Ради України, 1991, N 49 (03.12.91), ст. 682.
- 10.Закон України від 10 грудня 1991 р. "Про товарну біржу" // Відомості Верховної Ради України, 1992, N 10 (10.03.92), ст. 139.
- 11.Закон України від 16 квітня 1991 р. "Про зовнішньоекономічну діяльність" // Відомості Верховної Ради УРСР, 1991, N 29 (16.07.91), ст. 377
- 12.Закон України від 23 вересня 1994 р. "Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті" // Відомості Верховної Ради України, 1994, N 40 (04.10.94), ст. 364.
- 13.Закон України від 19 березня 1996 р. "Про режим іноземного інвестування" // Відомості Верховної Ради України, 1996, N 19 (07.05.96).

14. Закон України від 20 квітня 2000 року «Про природні монополії» // Відомості Верховної Ради України, 2000, N 30 (28.07.2000), ст. 238.
15. Закон України від 11 січня 2001 року «Про захист економічної конкуренції» // Відомості Верховної Ради України, 2001, N 12 (23.03.2001), ст. 64.
16. Закон України від 26 листопада 1993 року «Про антимонопольний комітет» // Відомості Верховної Ради України, 1993, N 50 (14.12.93), ст. 472.
17. Закон України від 12 травня 1991 року «Про захист прав споживачів» // Відомості Верховної Ради України, 1996, N 30, ст. 379.
18. Закон України від 1 грудня 2003 р. "Про фінансовий лізинг" // Відомості Верховної Ради України, 2004, N 15 (09.04.2004), ст. 231.
19. Закон України від 16 липня 2010 р. Про здійснення державних закупівель // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, N 33, ст.471.
20. Закон України від 4 жовтня 2001 "Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах" // Відомості Верховної Ради України, 2002, N 6 (08.02.2002), ст. 40.
21. Закон України від 23 грудня 1998 р. "Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності" // Відомості Верховної Ради України, 1999, N 5-6 (12.02.99).
22. Закон України від 23 червня 2005 р. "Про міжнародне приватне право" // Відомості Верховної Ради України, 2005, N 32 (12.08.2005), ст. 422.
23. Закон України від 17 травня 2001 р. «Про стандартизацію».
24. Закон України Від 22 грудня 1998 р. "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну" // Відомості Верховної Ради України, 1999, N 11 (19.03.99), ст. 78.
25. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (Інкотермс) (редакція 2000 року) Видання МТП N 560 // Урядовий кур'єр, 2002, 04, № 63 (03.04.2002).
26. Декрет Кабінету Міністрів від 19 лютого 1993 р. "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" // Відомості Верховної Ради України, 1993, N 17 (27.04.93), ст. 184.
27. Декрет Кабінету Міністрів України від 10 травня 1993 р. "Про стандартизацію і сертифікацію" // Відомості Верховної Ради України, 1993, N 27 (06.07.93), ст. 289.